

Standard der Bauhandwerker bietet. Eine bemerkenswerte und sehr ungewöhnliche Konstruktionsmaßnahme stellt die Verdoppelung der hohen Längsbindungs-Stuhlwand dar. Die Wahl dieser Lösung erfolgte offenbar infolge der Bemühung um eine wirksamere Verknüpfung des Glockenturmstuhls mit dem Dachstuhl und der Dachkonstruktion. Das Verdoppeln der Stühle in der Stuhlwand ist mit Rücksicht zu hohem Materialanspruch, Arbeitsaufwand sowie Genauigkeit bei der Herstellung und Abbund eine recht außerordentliche Erscheinung unter den Dachwerken Böhmens und Mährens; nur ein Beispiel des etwas kleineren, dendrochronologisch 1511/1512datierten Dachstuhls der St. Galluskirche in Rychnov nad Kněžnou (Reichenau) ist bislang bekannt. Weitere ähnliche Konstruktionen kennt man aus dem polnischen Milieu, wo sie ebenfalls für außerordentlich gelten. Für das wohl älteste Beispiel der Verdoppelung der Längsbindungs-Stuhlwand hält man den dendrochronologisch 1280-1284 datierten Dachstuhl der Kreuzerhöhungskirche in der Gemeinde Lisewo (Bez. Chelmno), ca. 30 km nördlich von Toruń (Thorn).

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Polička (Bez. Svitavy [Zwittau]), St. Michaelskirche – Ansicht von Südwesten (alle Fotos J. Bláha, 2014, falls nicht anders angeführt).

Abb. 2: Polička, St. Michaelskirche – Dachstuhl über dem Chor (1574/1575d), Schema des Gespärres und der Längsbindung, idealisierter Zustand, der Entstehungszeit des Baues entsprechend (Aufnahme J. Bláha, J. Buzek, 2014).

Abb. 3: Polička, St. Michaelskirche – Dachstuhl über dem Langhaus (1574/1575d), Schema des Gespärres und der Längsbindung, idealisierter Zustand, der Entstehungszeit des Baues entsprechend (Aufnahme J. Bláha, J. Buzek, 2014).

Abb. 4: Polička, St. Michaelskirche – Dachstuhl über dem Langhaus, untere Partie in der Position des Turmstuhls.

Abb. 5: Polička, St. Michaelskirche – Dachstuhl über dem Langhaus, Firstpartie.

Abb. 6: Polička, St. Michaelskirche – Dachstuhl über dem Langhaus, Detail der dreifachen Verblattung.

Abb. 7: Polička, St. Michaelskirche – Dachstuhl über dem Chor, Detail der Abbundzeichen.

Abb. 8: Polička, St. Michaelskirche – Dachstuhl über dem Langhaus, Detail der Säule mit Verblattungen.

Abb. 9: Polička, St. Michaelskirche, Dachstuhl über dem Chor, gemalte Jahreszahl 1688.

Abb. 10: Lisewo (Bez. Chelmno, Polen), Kreuzerhöhungskirche – Ansicht von Südwesten (Foto A. Skonieczny, 2013).

Abb. 11: Lisewo, Kreuzerhöhungskirche – Dachstuhl über dem Schiff (1280-1284d), Schema des Bindergespärres und der Längsbindung (übernommen aus: M. Gogolin, s. Anm. 11).

Abb. 12: Rychnov nad Kněžnou (Reichenau), St. Galluskirche – Ansicht von Südwesten, Zustand 2017.

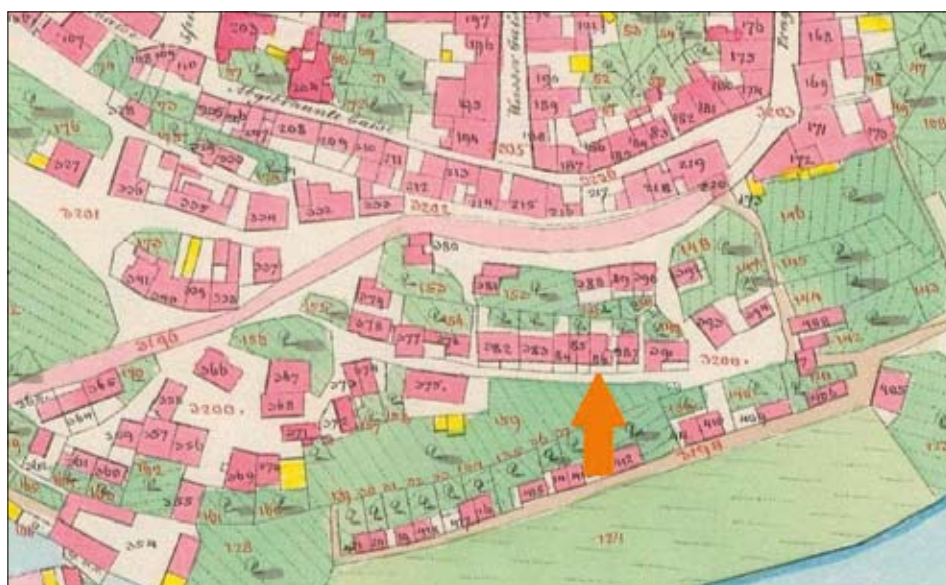
Abb. 13: Rychnov nad Kněžnou, St. Galluskirche – Dachstuhl über dem Schiff (1511/1512d), Schema des Gespärres und der Längsbindung, idealisierter Zustand, der Entstehungszeit des Baus entsprechend (Aufnahme J. Bláha, J. Buzek, 2017).

Übersetzung J. Noll

NÁLEZ ROUBENÉ KONSTRUKCE POZDNĚ GOTICKÉHO DOMU VE STŘÍBŘE (RUSKÁ, ČP. 305)

TOMÁŠ KAREL – ALŽBĚTA
KRATOCHVÍLOVÁ

Stará roubená jádra domů, ať už městských nebo venkovských, jsou jedním z nejzajímavějších témat poznávání vývoje středověkého stavitelství. Nález celistvějších pozů-

Obr. 1: Stráž (okres Tachov), císařský otisk mapy stabilního katastru z roku 1838, list 7470-I, sledovaný dům je označen šipkou (zdroj: <http://archivnimapy.cz/uzak/pohledy/am:main:102067:17.html>).

Obr. 2: Stráž, současná mapa města s vyznačením sledovaného domu (zdroj: www.mapy.cz).

Obr. 3: Stříbro, jižní předměstí na fotografii před rokem 1899, sledovaný dům vyznačen červeně (zdroj: <http://www.starestrebro.cz/okoli-a-ostatni/strebro-od-jihu-a-vychodu>).

statků jsou vzácné a pro badatele jsou třešničkou na dortu v jejich každodenní praxi, provázené obvykle nepříliš optimistickým kontextem. I tento příspěvek vychází z běžné památkářské praxe, jeho podkladem je zpracovaný operativní průzkum a dokumentace, ke kterému byli autoři vyzváni v rámci agendy Národního památkového ústavu. Už toto samo o sobě není zcela běžným jevem, pokud si uvědomíme, že předmětem byl navenek běžný městský, či spíše předměstský domek, který nijak nezaujal ani zpracovatele stavebněhistorického vyhodnocení města Stříbra.¹⁾ Domek měl zkrátka jen tu smůlu, nebo naopak štěstí (?), že se nachází na území městské památkové zóny. V souvislosti se záměrem vlastníka, který spočívá v poměrně razantních stavebních úpravách domu, bylo na základě upozornění odborného garanta památkové péče²⁾ realizováno nejprve dendrochronologické datování zjištěné roubené konstrukce.³⁾ Následně, již s rozechvěním způsobeným exaktně ověřenými letopočty, byla provedena terénní fáze operativního průzkumu a dokumentace domu, spočívající ve vizuální obhlídce a fotodokumentaci, celkovém zaměření jižní části budovy a fotogrammetrii interiéru roubených stěn v patře.⁴⁾ Přístupný byl celý interiér domu a dvorní fasáda, zčásti byly již sejmuty omítky, zejména v interiérech, což pochopitelně umožnilo hlubší náhled do nitra stavby.

Sledovaný dům je součástí historické zástavby města Stříbra, jehož sídelní počátky sahají do 12. století a jsou provázány s těžbou drahých kovů. Na tuto osadu, nazývanou podle řeky Mže, navázalo založení královského města, které je kladeno přibližně do poloviny 13. století. Město bylo založeno na šachovnicovém půdoryse, který se přizpůsoboval terénním podmínkám poměrně výrazné ostrožny. Pravoúhlá uliční síť se z velkého obdélného náměstí rozvíjela západním, severním a jižním směrem. Město, zvláště pak jeho opevnění a sakrální stavby, bylo dobudováno až v průběhu 14. století. Tehdy bylo ještě dodatečně ve svahu mezi řekou a hradbami založeno tzv. Nové město.⁵⁾ O jeho zástavbě nic detailního nevíme, zdá se, že Nové město rostlo do značné míry živelně, ale bylo ohrazeno, respektive přihrazeno k již opevněnému městskému jádru. Během husitských válek bylo město dobýváno, roz-

sah škod však neznáme. V letech 1479 a pak 1498 postihly město dva ničivé požáry. O míře poškození svědčí skutečnost, že král město osvobodil na 15 let od platů a tuto úlevu pak ještě dvakrát prodloužil. Jak je patrné z vyobrazení z tzv. Würzburgského alba z roku 1536, především Nové město bylo zastavěno hrázděnými domy, ovšem výpovědní hodnota tohoto pramene je, jak víme, v detailech problematická.⁶⁾ Během první poloviny 16. století bylo zásadním způsobem modernizováno městské opevnění, vybavené větším počtem polokruhových bašt. Toto opevnění zahrnu-

lo i prostor Nového města, které získalo na východní straně tzv. Koubkovu branku, ta je údajně až z roku 1574. Hlavní komunikace navazovala na západě na příjezd vedený přes řeku po novém kamenném mostě s mostní věží (z let 1555–1560).⁷⁾ Další ničivou ránou pro město byla třicetiletá válka, při které bylo poničeno požáry a trojím švédským obsazením. Berní rula (1654) poté uvádí, že pouhá polovina domů byla obydlených. Obnova města postupovala pomalu a byla vázána na nestabilní prosperitu zdejších dolů. Teprve v polovině 18. století, kdy opět dochází k rozvoji těžby, začal výraznější nárůst zástavby, město bylo také navázáno na novou síť císařských silnic. Ve 2. polovině 19. století dochází ke stagnaci a k rozvoji nepřispěla ani stavba železnice z Plzně do Chebu. Naopak rozšiřování zástavby bylo čilejší až v 1. polovině 20. století, kdy jsou budovány okrajové čtvrti s menšími rodinnými domky. Výrazným předělem, tak jako téměř všude na území bývalých Sudet, byl odsun německy hovořícího obyvatelstva. Nicméně v případě Stříbra se však podařilo město dosídlit, a zabránit tak výraznému chátrání stavebního fondu a zásadním demolicím. V poválečných letech se započalo s novou bytovou výstavbou, která se naštěstí vyhnula historickému centru města. Historické jádro se tedy zachovalo ve své celistvosti, a proto bylo v roce 1992 vyhlášeno městskou památkovou zónou.⁸⁾

Tolik tedy ve stručnosti k základnímu historickému stavebnímu vývoji města, ve kterém patří námi sledovanému domu čp. 305 své drobné, leč pozoruhodné místo. Dům je umístěn v zástavbě Ruské ulice na jižním okraji historického jádra. Toto území bylo nazýváno Novým městem a zhruba po vrstevnici vedená trasa Ruské ulice dodnes tvoří jeho páteřní komunikaci. Napojuje se na západě na významnou přístupovou cestu do města od jihu. Ta směřuje od kamenného mostu s bránou ulicí V Domkách, dále Plzeňskou ulicí až do prostoru bývalé Dolní brány v jihovýchodním zalomení této ulice. Brána byla zbořena již roku 1839, ale těsně nad Plzeňskou ulicí je dosud zřetelný průběh navazující hlavní městské hradby. Zástavba na území bývalého Dolního města není typicky oboustranná, ale je determinována příkrým svahem. Proto jen místy tvoří souvislou řadovou zástavbu. Dům čp. 305 je součástí severní řadové a jednostranné zástav-

Obr. 4: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Hlavní uliční průčelí domu, stav srpen 2016 (všechny snímky autorka).

by Ruské ulice. Zástavba má převážně štítovou orientaci směrem do ulice, pouze oba krajní domy dle historických vyobrazení byly umístěny podélně k průběhu ulice. Další doplňková zástavba byla solitérní. Jižní strana ulice je tvořena tarasní zdí, pod kterou je umístěna další zástavba při dosud dochované hradbě, sledující břeh řeky. Ruská ulice se ve svém konci mírně svažuje východním směrem a ústí přes Koubkovu branku do ulice Na Příkopech, kde stával městský mlýn a dále tímto směrem byly za řekou situovány důlní provozy.⁹⁾

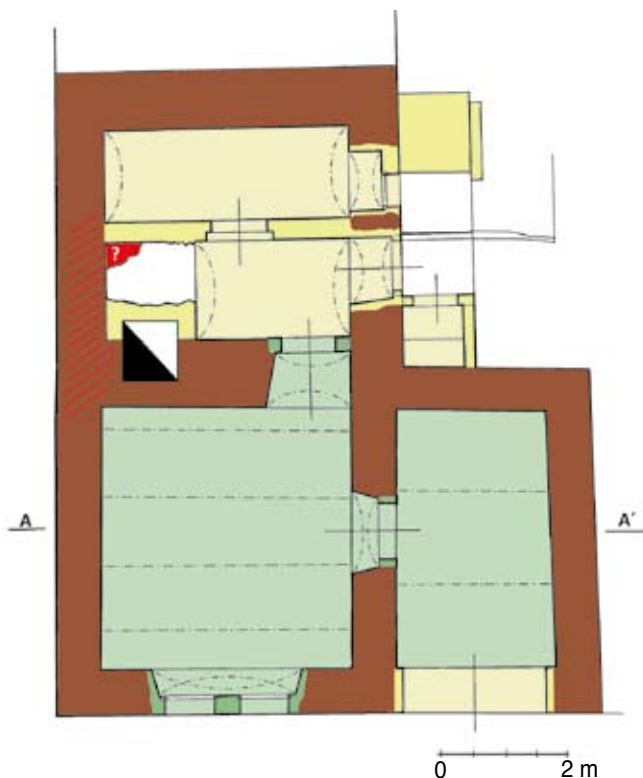
Domovní parcela čp. 305, nesoucí číslo 386, je umístěna v bloku řadové jednostranné zástavby ulice. Její šířka 10 m v zásadě nevybočuje z místní situace. Parcely v okolí ovšem nejsou jednotné, kolísají mezi 13,2 m až 8,5 m šířky (respektive 10,8 m). Dle stabilního katastru vidíme, že situace byla poněkud odlišná od současné a nejmenší šířku měl právě náš dům, pokud nepočítáme dodatečně rozdělený sousední dům na parcele č. 384–385 (nyní opět spojený). Délka parcel naopak jednotná byla, což bylo dáno specifickou místní situací, kdy zadní linii tvořila vysoká zděná opěrka svahu, víceméně podmiňující existenci zástavby ve výše umístěné Plzeňské ulici. Stáří této opěrky není ověřeno, ovšem z kontextu vyplývá, že linie jejího průběhu musí mít velmi starý původ. Velmi zajímavý je na stabilním katastru zachycený půdorysný průběh parcel v přední linii, který předstupuje v celé délce domovního bloku před průčelí domů v konstantní hloubce asi 2,5 m

až 3 m. Tato linie již dnes neexistuje ani na parcelách, ani se neprojevuje v terénu, kde běží nedělená komunikace. Ovšem dochované dobové snímky z konce 19. století ještě zachytily příčinu tohoto jevu. Byl zde totiž před domy ještě jeden nízký taras, podél průčelí domů tedy probíhal ještě jakýsi zvýšený chodník, vyrovnávající přirozený prudký svah. Tato okolnost nám může poskytnout určitá interpretační vodítka, jak bude uvedeno dále.

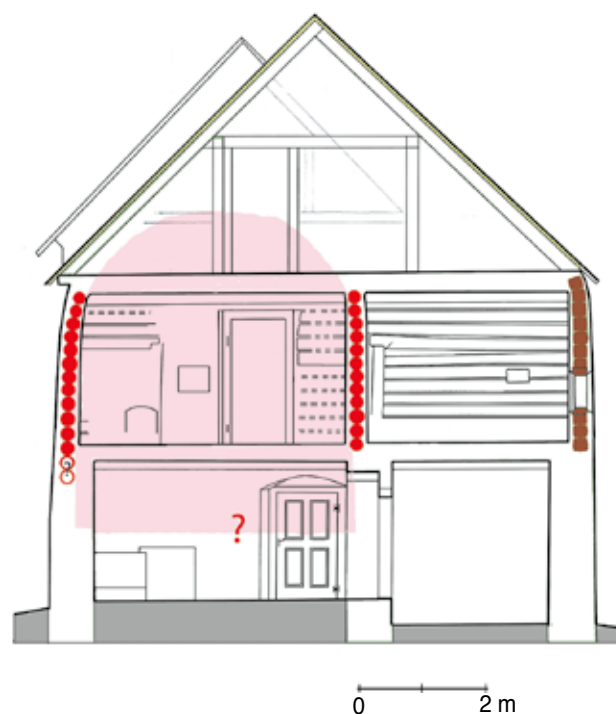
Dům je štítové orientace, umístěný ve svahu, proto je patrový při pohledu z ulice, kdežto ze dvora se jeví jako přízemní. Průčelí, obrácené k jihu, je členěné jen omítkovým lizénovým rámem, hladce omítané, dvouosé, v přízemí má vlevo sdružené okno a vpravo obdélný vjezd do garáže. Ten je opatřený stahovací ocelovou roletou, což svědčí o dřívějším, spíše obchodním parteru. Okna jsou obdélná s novodobými výplněmi. Patro domu je obdobně nesymetricky členěno, vlevo opět sdruženým oknem a vpravo obdélným oknem, oboje se shodnými výplněmi jako v přízemí. Trojúhelný štít má ve středu dvojici drobných obdélných okenních tvorů. Vpravo na štítové průčelí domu navazuje segmentem zaklenutá branka s dřevěnými prkennými vrátky ústícími do úzkého dvorku. Na obou bočních stěnách domu se v jižní, rozšířené části projevuje roubená a nerovně omítnutá konstrukce s nepravidelným, směrem ke koruně se dovnitř mírně uzavírajícím průběhem líce. Zadní, půdorysně užší část domu směřuje výše do svahu tak, že podlaha patra čelní části je zde přímo na úrovni terénu. Tato zadní část domu je zjevně mladší, o čemž svědčí kompletně odhalené a jednolité cihelné zdivo obvodových zdí.

Dále se budeme věnovat popisu nálezových situací v interiéru domu, přičemž hlavní pozornost zaměříme na avizovanou roubenou konstrukci, dochovanou v patře. Dispozice přízemí je utvářena obvyklým schématem trojdílného domu, kdy ovšem zasazení do svahu přineslo určité modifikace nikoli v podobě půdorysné, ale v účelu místností. V jižní části se skládá ze dvou místností, přiléhajících ke štítové zdi. Užší východní místnost je obdélná, plochostropá, kromě obdélného vjezdu s rovným překladem v jižní stěně je v ose západní stěny umístěn zvýšený obdélný vstup do druhé místnosti. Místnost je včetně povalového stropu hladce omítaná a nevykazuje žádné pozoruhodné detaily. Pravděpodobně byla před poslední úpravou, která ji přiřkla funkci garáže, respektive obchůdku, periferním bočním obytným prostorem (světničkou). Po dvou schodech se odtud vstupuje do druhé, větší průčelní místnosti, kterou můžeme nazvat bez rozpaků světnicí, ač dnešní dojem navozuje představu skladového polosuterénu.

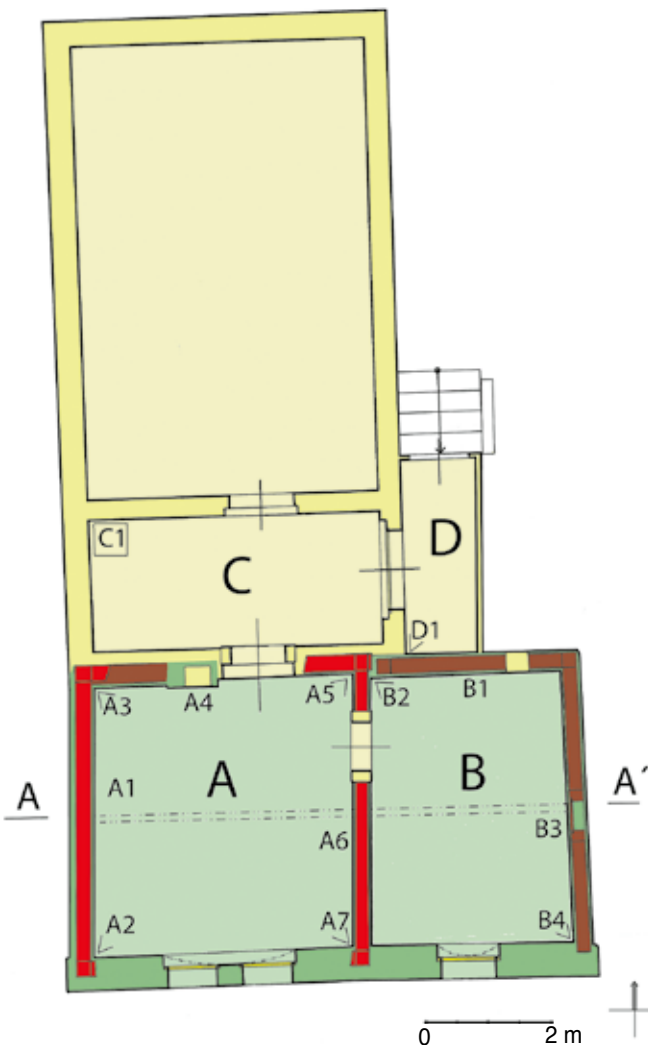
Podoba tohoto vstupu nás informuje o stavební etapě, která vtiskla této části domu svoji zásadní charakteristiku. Dveře v trámové obložkové zárubni jsou jednokřídlé, rámové konstrukce s kazetovými výplněmi, závěsy i další prvky kování včetně zámku jsou vnější, ve výrazu klasicistní, možno říci obvyklé produkce doznívající v celé první polovině 19. století. Dveře se otevírají do hluboké, segmentem zaklenuté niky. Místnost je čtvercového půdorysu, s omítaným stropem neseným čtyřmi neokosenými trámy, souběžnými s průčelím. Hladké omítky s četnými vrstvami bílení odkazují na primární obytnou funkci. Místy odhalené zdivo z lomového kamene s příměsí cihel a čistě

Obr. 5: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Půdorys domu 1. NP s vyznačením stavebních fází (obr. 5, 12 a 13 – zaměření T. Karel, A. Kratochvílová).

Obr. 6: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Příčný řez domem. Červeně vyznačen možný původní rozsah nejstarší roubené prostory.

cihelnými záklenky nevykazuje žádné stopy přezdívaní. Celek tedy působí dojmem realizace během jediné stavební etapy. Toto hodnocení však může být zavádějící, podstatná část povrchů je kryta omítkami. Osvětlení zprostředkovává v jižní stěně umístěné sdružené okno v mělké, segmentem zaklenuté nise. V severozápadním koutě je umístěno vyzdžené topeniště a nádrž pro prádelní provoz, detaily provedení s uplatněným vypalovaným cementovým povrchem odpovídají vzniku na počátku 20. století. Umístění však samo o sobě odkazuje na starší tradici topného zařízení, jak bude uvedeno dále. V severní stěně je zcela vpravo umístěn v hluboké, segmentem zaklenuté nise vstup do síně. Dveře tohoto vstupu se až na drobné detaily shodují s již popsanými druhými dveřmi ve světnici.

Síň je výrazně obdélná, je to vlastně jen úzká prosto-
ra, svoji delší osou souběžná s průčelím, ovšem délkou odpovídající již zúženému půdorysu zadní části domu. Jako o síni o ní hovoříme z toho důvodu, že v jejím užším čele je umístěn vstup ze dvora. Náš popis bychom tedy měli dle obvyklé hierarchie prostor začínat zde, leč vstup v průčelí nás svedl k výše uvedenému. Síň je zaklenutá segmentovou cihlovou klenbou, jejíž patky jsou uloženy na podélných zdech. V západní části síně byl vydělen cihlovou příčkou prostor s relikty staršího otopného zařízení a konstrukce zděné z lomového kamene. Prostor má díky odstraněné části stropu návaznost na patro do-
mu v místnosti C (proto je náleзовá situace značena C1). Situace byla přístupna ve chvíli, kdy již byl odstraněn cihlový komín, vezděný do těchto míst dodatečně a ta-

Obr. 7: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Půdorys domu 2. NP s vyznačením stavebních fází. Čísly vyznačeny polohy situací popisovaných v textu.

ké uzavření daného prostoru od síně, související s klenbou stropu. Do komína byl sveden odtah z prádelního topeniště ve vedlejší, již popsané místnosti. Komín spočíval na starším cihlovém zdivu, vloženém do západního koutu vstupní síně. Její obvodové zdivo je v těchto místech zčásti evidentně starší, provedené z lomového kamene. Jedná se o jižní a západní zeď. Severní zeď, přizdřená na spáru, je cihlová a souvisí zjevně až s poslední fází přestavby domu na počátku 20. století a s popsaným segmentovým zaklenutím. Ve starších konstrukcích je v západním čele dochováno torzo komína ze smíšeného zdiva s vestavěnou pecí, ze které zůstala část cihlové klenby. Zbytek pece byl nedávno vybourán a došlo tak k odhalení reliktu ještě starší zděné konstrukce z lomového kamene, příčně provázané se západní obvodovou zdí, ovšem vystupující do prostoru o cca 0,7 m nad úroveň podlahy. Na tomto torze je nepravidelně nadezděna severní cihlová zeď. Můžeme dovozovat, že zde máme před sebou doklad mohutnější základové partie obvodové zdi, předcházející stavbě průčelních prostor domu.

V severní stěně síně je umístěn obdélný vstup do obdobně úzkého prostoru sklípku, také zaklenutého segmentovou cihlovou klenbou. Obvodové stěny této prostory, dispozičně umístěné v poloze obvyklé komory trojprostorového domu, jsou na zbývajících třech stranách provedeny ze smíšeného zdiva s převahou lomového kamene. Ve východní stěně je drobný čtvercový okenní otvor s tradiční truhlářskou jednokřídlou výplní, umožňující skromné přisvětlení a větrání.

V užší východní stěně síně je obdélnými dveřmi v trámové zárubni veden zmíněný přístup ze dvora. Vstup ústí ve dvoře do poněkud bizarního prostoru pod verandou, vymezeného od výše stoupajícího svahu betonovou opěrkou a na opačné straně drobným cihlovým přístavkem, vetknutým do koutu. Přístavek skrývá suchý záchod s tradičním dřevěným vybavením.

Zadní, pouze přízemní část domu je zcela evidentně výsledkem zásadní přestavby z počátku 20. století (1926), během které byla severní polovina dispozice domu nahrazena novými konstrukcemi, přičemž došlo k podstatnému rozšíření půdorysu více k severu.¹⁰⁾ Oproti tomu jižní část domu, sestávající se v patře ze dvou místností (označeny A, B) přiléhajících k jižní štítové zdi, byla při této přestavbě ponechána ze staršího domu, včetně pod ní umístěného a výše již popsaného přízemí. Detaily provedení svědčí o tom, že snahou stavebníka bylo dané části ponechat zcela bez zásahu (kromě krovu), zřejmě z důvodů uchování obytných parametrů po čas výstavby. Mladší části domu proto nebude věnována v následujícím textu pozornost s výjimkou návazností, které mohou poskytovat určitý interpretační prostor. Patro je spolu se zadní částí přístupné

Obr. 8: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Západní roubená stěna v patře v místnosti A.

Obr. 9: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Jihozápadní nároží místnosti A.

ze dvora po jednoramenném schodišti, které ústí do dřevěné verandy. Z verandy je širokým vstupem v západní stěně veden vstup do síně (místnost C), umístěné nad síní v přízemí. V jižní stěně verandy, která předstupuje před

půdorys zadní části domu asi o dva metry, je zčásti odstraněna omítka. Zde patrná náleзовá situace v průřezu pro elektroinstalaci dokládá způsob řešení vnější hliněné omazávky – lepenice roubené konstrukce stěny (NZ D1). Lepenice přiléhá k roubené konstrukci z kuláčů. Není zde odlišitelné samostatné spárování mezer mezi kuláči.

Síň (místnost C) je výrazně obdélného půdorysu, strop i podlaha byly odstraněny a viditelné jsou pravděpodobně druhotně použité stropní trámy. Severní, západní i východní stěny jsou cihlové, jednotně vyzdívané a provázané, a souvisejí tak se zmíněnou poslední etapou z r. 1926. Pro nás je zajímavé sledovat kontext v jižní stěně, ve které je ve střední ose umístěn obdélný vstup do místnosti A s trámovou obložkovou zárubní. Dveřní křídlo bylo v době průzkumu vysazeno, pravděpodobně se jedná o kazetové dveře asi z poč. 20. století, volně uložené v domě. Západně od vstupu je patrná jizva po odbouraném cihlovém komínovém tělese, které bylo zavázáno do obvodového zdiva a jehož existence byla zmíněna při popisu síně v přízemí. Toto zdivo však je tvořeno po celé délce jižní stěny cihlovým lícem pouze v šířce půl cihly. Je to přízdívka přiložená na spáru ke staršímu líci, což nám odhalují průřazy učiněné pro vedení instalací. Starší líc měl obdobný charakter jako v situaci viditelné na verandě (NZ D1). V koutě podlahy síně při západní stěně je otevřen otvor do suterénu. Je zde díky tomu dobře patrná návaznost severní cihlové stěny na obdobné zdivo v suterénu (NZ C1). Zdivo západní obvodové stěny je zde v líci uskočeno oproti suterénu o 20 cm.

Ze síně je obdélným vstupem umístěným mírně mimo osu její severní stěny přístupná hlavní obytná světnice (místnost A). Místnost je téměř čtvercového půdorysu o rozměrech cca 4,25 × 4,05 m, s omítaným povalovým stropem podepřeným středovým trámem. Místnost je v jižní stěně opatřena sruženým oknem v mělké, segmentem zaklenuté nische. Západní stěna je bez otvorů a členění, ve východní stěně je asymetricky (směrem k severu) umístěn

Obr. 10: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Severní stěna místnosti A s relikty topenišť.

obdélný vstup do místnosti B. Nejzajímavější situace byly odhaleny po odstranění omítek stavebníkem. Západní (NZ A1-A3) i východní stěna (NZ A5-A7) jsou celistvou roubenou konstrukcí z vodorovně kladených kuláčů. V každé stěně

je viditelných 10 kuláčů o průměru cca 25–30 cm, při podlaze jsou zřejmě ještě dva další kryté omítkou. Kácení použitého dřeva bylo dendrochronologicky určeno na rok 1490/91. Do horního kuláče je ve středu hrubě začepován stropní trám, který je na hranách okosený. Omítka na stěnách, povětšinou odstraněná, byla tvořena více vrstvami, tenká vrchní vrstva vápenné omítky byla nanese na na bílém povrchu silné (cca 5–7 cm) jílové lepenice. Lepenice byla přichycena dřevěnými klínky zatlučenými zhruba do středu plochy každého kuláče. Povrch kuláčů nese na oblínách výrazné doklady četného bílení vápnem (bílý a šedý nátěr), přičemž je důležité, že

Obr. 11: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Východní stěna místnosti A s detaily vymazání spár a povrchovými úpravami.

bílení přechází i na samostatnou jílovou lepenici ve spárách. Vnitřek spár o výšce cca 3 cm je vyplněn mechem a jsou zde i stopy červeného nátěru. Místy došlo dodatečně k osekání největších oblin, zřejmě v rámci vyrovnávání povrchu pro vápennou vrstvu omítky. Zhlaví kuláčů je kryto v rozích přiléhajícími bočními zdmi (NS A2, A3, A5 a A7). V severozápadním koutě jsou tři viditelné spodní trámy přitesány, což může být způsobeno dodatečnou úpravou pro umístění topného zařízení pece či kamen. Nad nimi je drobný obdélný dlab, snad pro umístění bidla na sušení. Na dvou místech jsou horní kuláče v obou stěnách opatřeny výrazným trojbokým zásekem, který nemá vazbu na konstrukci a pochází spíše z transportní etapy. Velmi zajímavá situace je v horních partiích obou stěn, ovšem v západní výrazněji. Čtyři nejvýše uložené kuláče jsou sesazeny s mírným a postupným vyosením směrem do místnosti, horní je tak nejvíce posunut směrem do místnosti (o cca 15 cm), což by s určitou rezervou mohl být doklad nasazení roubené klenby. Tyto horní části zároveň nesou stopy výrazného očazení. Viditelná zhlaví se zbytky příčnému zavázání jsou v koutech dodatečně obezděná, což bylo provedeno spolu s vyzděním průčelní zdi, přičemž odříznutá čela plynule zavázaných kuláčů štítové stěny jsou dobře viditelná ve spáře. Obezdívka z lomového kamene a zlomků cihel nenese stopy dodatečných úprav. Jsou na ní dvě vrstvy vápenných omítek, které porušují oblý kout s návazností na lepenici, která ve starší vrstvě respektuje bílený povrch kuláčů s vymazanými spárami. Obdobná situace je v jiném kontextu pozorovatelná v severozápadním i severovýchodním koutě (NZ A3 a A5). Ve středu severní poloviny východní stěny je vložen obdélný vstupní otvor s trémovou obložkovou zárubní. Zárubeň je přiložena k dodatečně odříznutým čelům kuláčů, které přesahují přes líc obložek.

Po severní roubené stěně zůstalo méně dokladů, větší část roubení zde byla odstraněna v souvislosti s druhotnými vyzdívkami. Roubená konstrukce z kuláčů (NS A3) je viditelná v rozsahu dvou kuláčů dosud zavázaných do severozápadního koutu a pokračuje dále v severní stěně. Ve vyzdívce pod těmito kuláči je ve spodní části v průřezu pro instalaci v rohu viditelné další pokračování zavázané roubené konstrukce, nepravidelně odřezané. Horní, dodatečně podezděný kuláč na severní stěně má čelo vpravo odříznuto v pravoúhlém plátu (NS A4), což by hypoteticky mohla být stopa po zakotvení vysazení dymníku. V dodatečně vložené vyzdívce, provedené převážně z cihel a výrazně očazené, je ve spodní části segmentem cihlami zaklenutý otvor. Ten je dodatečně zazděný cihlami, jejich líc však již není očazen. Jedná se tedy o příkladový otvor z vedlejší, severně umístěné černé kuchyně, očazení je pak stopou po přiloženém prostoru zřejmě kachlových kamen.

Obr. 12: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Východní stěna místnosti B s okénkem.

Vyzdívka je dodatečně provázána s mírně předsazeným blokem, vyzdřeným z cihel, umístěným ve středu stěny. Blok je zprava ukončen z cihel vyzdřenou špaletou vstupního otvoru ze síně. Tato špaleta je dodatečně přiložena k tomuto bloku. V polovině výšky bloku je asymetricky umístěn obdélný otvor, dodatečně zazděný cihlami. Viditelné boky otvoru jsou očazené, a jedná se tak zcela jistě o osvětlovací krbeček. Nad otvorem je průraz do komínu, vzniklý po instalaci sporáku. Blok nese zbytky tenkých hlinitých omítek s obílením, ve spodní části s barevnými nátěry soklu v šedých odstínech. Lze mít tedy za to, že v této stěně jsme svědky tří fází adaptací, kdy roubená konstrukce byla nejdříve pouze zčásti vyjmuta a nahrazena zdí, poté byl doplněn blok s krbečkem a nakonec upraven jistě v jádru starší vstup ze síně. Zbytky severní roubené stěny, výrazně redukované při úpravě vstupního otvoru ze síně, jsou patrné také při severovýchodním koutě (NS A5), přičemž roubené nároží je i zde plynule zavázáno.

Místnost B je obdélného, respektive mírně lichoběžníkového půdorysu o rozměrech cca 4,20 (4,27) × 3,15 (3,0) m, s omítaným stropem neseným ve středu trémem, který nemá návaznost na místnost A. Vstup do místnosti je umístěným v západní roubené stěně. Místnost je v jižní průčelní zdi opatřena oknem v mělké, segmentem zaklenuté nice. Severní roubená stěna je bez otvorů a členění, ve východní roubené stěně je v ose umístěno malé čtvercové okénko, dodatečně zazděné a odhalené po odstranění omítek. Západní stěna, přiléhající k místnosti A je tedy její, již popsanou konstrukcí, v době průzkumu nebyla na této straně zbavena omítek. Situace je zde tedy obdobná jako v místnosti A, v detailech provedení se konstrukce značně liší. Kácení použitého dřeva východní stěny bylo dendrochronologicky určeno na rok 1730/31. Severní stěna je provedena z vodorovně kladených hrubě tesaných trámů, místy pouze přitesaných kuláčů, viditelných je 10 kuláčů o průměru cca 25–30 cm, při podlaze jsou zřejmě ještě dva kryty omítkou (NS B1). Omítka je z většiny ploch odstraněna, jednalo se o tenkou vrstvu vápenné omítky

Obr. 13: Stříbro, Ruská ulice, dům čp. 305. Severozápadní nároží místnosti B.

nanesenou na silné (cca 5–7 cm) vrstvě jílové lepenice s plevami a slámou, s bílým povrchem. Lepenice byla místy přichycena dřevěnými klínky, zatlučenými většinou do oblin na bocích trámů. Vnitřek spár je vyplněn mechem. Povrch trámů nese místy stopy obílení vápnem, ovšem zcela jiného charakteru než bylo popsáno v místnosti A, což je velmi zajímavý detail vyžadující pozornost s ohledem na zřejmě druhotné užití některých trámů. Ve středu východní poloviny stěny je v rámci dvou trámů vyříznut drobný obdélný otvor, dodatečně zaslepený částmi cihel pojených vápennou maltou. Zhlaví trámů je plynule zavázáno v severovýchodním nároží do roubení východní stěny a na opačné straně přiloženo na spáru (NS B2).

Právě tato situace v severozápadním nároží přináší zásadní informaci k etapizaci výstavby. Vlevo (západně) je zde roubená konstrukce z kuláčů, příslušející místnosti A. Kuláče nesou silnou jílovou lepenici, ovšem beze stop samostatného spárování. Liší se tedy úprava obou líců této stěny. Viditelné je příčné zavázání severní stěny místnosti A, kuláče ve zhlaví přesahují přes líc nároží a mají rovně seříznutá čela. K nim je dodatečně připojen svislý tesaný sloupek, do kterého jsou začepovány hrubě tesané vodorovně kladené trámy (NS B1) severní stěny místnosti B. Sloupek není na celou výšku stěny, sesazení je velmi hrubé, mezery jsou vyplněny jilem. Trám nad sloupkem

má v sobě dlab vyplněný kusem dřeva, horní trám nese stopy obílení vápnem.

Navazující východní stěna je složena z roubené konstrukce z vodorovně kladených hrubě přitesaných trámů, viditelných je 11 kuláčů o průměru cca 25–30 cm, při podlaze zřejmě ještě jeden kryt omítkou. Zhruba ve středu stěny je na výšku tří trámů proříznut okenní otvor, zhotovený jistě v rámci výstavby stěny. Pozoruhodná je velminízká úroveň parapetu okna. Otvor je dodatečně zaslepený povříslý ze slámy, natočenými na kulatinu a namočenými v jílu (NS B3). Okno má trámové tesané ostění, spojené v rozích čepy a podél vnitřní hrany má vysekanou polodrážku. V polodrážce jsou zbytky kovaných hřebů pro uchycení rámu okna. Zhlaví trámů je plynule zavázáno v severovýchodním nároží do roubení severní stěny a v jihovýchodním rohu je kryto v zazdínce (NS B4). Zde viditelná zhlaví jsou hladce odříznutá, nenesou doklady po příčném zavázání. Obezdívka z lomového kamene a zlomků cihel rovněž nenese stopy dodatečných úprav. Jsou na ní dvě vrstvy vápenných omítek s oblým koutem v návaznosti na lepenici.

ZÁVĚREM

Průzkum potvrdil, že se podařilo zachytit stavební úpravy historicky a památkově mimořádně hodnotného městského domu složitěho stavebního vývoje. Stavební tradice v daném prostoru má genezi sahající snad již do doby počátků formování městského lokačního půdorysu v prostoru tzv. Nového města, vznikajícího po roce 1380. Tuto domněnku můžeme ovšem opřít pouze o předpoklad stability a obestavení hlavní komunikace v daných místech. Nesporně je díky dendrochronologické analýze doložena existence domu, který byl v těchto místech postaven (nebo obnoven) po velkém požáru Stříbra v roce 1479.

V čelních místnostech patra domu jsou dochovány dvě roubené prostory, z nich větší západní je evidentně starší, jak dokládá jednotná doba kácení dřeva pro stavbu v roce 1490/91. Zejména západní, vnější stěna v této místnosti je podle úhlu umístění horních kuláčů zřejmě dokladem nasazení později odstraněné roubené klenby. Poloměr klenby nelze dovodit, mohla mít také jen podobu částečné klenby s plochým vrcholem. Neznáme tedy ani strop místnosti, ale také ani její podlahu. Zásadní proměna přízemí domu navozuje možnost, že původní podlahy byla podstatně nižší. V zazdínce čelní stěny jsou dochována také odřezaná zhlaví navazujících nároží této, rovněž později odstraněné průčelní stěny. Její podoba je tedy otázkou, stejně jako řešení severní stěny, dle všeho přiléhající k nějakému dalšímu, komunikačnímu prostoru, který je však jen náznakově doložen torzem zděného základu a logikou mladšího vývoje s umístěním síně a černé kuchyně. Na stěnách roubení jsou také zbytky lepenice a spárování, které poměrně spolehlivě dokládají původní podobu úpravy interiéru s přiznanými a pouze bílými oblinami trámů. Dokonce nelze vyloučit, že bylo uplatněno rozbarvení, využívající i červený odstín ve spárách. Východní místnost v průčelí domu je zjevně dodatečně připojená, snad i s využitím druhotně použitého dřeva (dendrodatace 1731). Důvodem bylo rozšíření obytné kapacity o prostor nevytápěné komory. Velmi dobře čitelné je uplatnění tradičního řešení plně

omazané roubené konstrukce i s dochovaným okénkem, které stojí v kontrastu s řešením výrazově klasicistního zděného průčelí. Pozice okénka nízko nad podlahou nabízí možnost dokladu nižší úrovně podlahy domu, která přežívala ještě do doby zásadní přestavby kolem poloviny 19. století. Ovšem roubená konstrukce východní místnosti zjevně souvisí s výstavbou tohoto průčelí, což daný konstrukt poněkud relativizuje. Vysvětlením by mohly být dvě etapy průčelní zdi, které však dosud nelze vzhledem k zakrytí omítkami ověřit. Zadní – severní část domu je z památkového hlediska nehodnotná, jedná se o výsledek celkové přestavby z počátku 20. století. Touto úpravou zanikla starší podoba střední i zadní části domu, která však vzhledem ke známému kontextu uchovanému v přízemí domu byla s ním stavebně jednotná.

Pokusme se ještě shrnout a poněkud idealizovat představu o vývoji domu s vědomím toho, že dosud nebyl proveden průzkum archivních pramenů. V daném případě to ovšem zřejmě není fatální nedostatek s ohledem na reálnou možnost dochování podstatných informací o domě z horizontu 15.–16. století. Pozdně středověký malý předměstský dům snad štítové orientace, umístěný v prudkém svahu – tedy štítem dolů k jihu – měl v čele roubenou světnici spočívající na pravděpodobně zděném polosutěru či spíše vysokém soklu, který snad vyrovnával polohu ve svahu. Niveleta terénu se zřejmě značně odlišovala od dnešního stavu – před domem i domy navazujícími byla ještě nějaká zvýšená terasa, později odstraněná pro rozšíření komunikace. Podobné terasy či perony známe například z Rabštejna nad Střelou. Okolní domy byly asi řešeny obdobně, ale prudký svah si vynucoval i šířkové umístění. Známe tedy jen obytnou prostor domu, která měla snad roubenou klenbu a v interiéru byly přiznány jen mírně otesané kuláče s širokými, hlínou vymazanými spárami s vápennými barevnými nátěry povrchu. Barvy postupně pokrývaly usazeniny z nedostatečně odvedeného kouře z topeniště, možná i otevřeného. Střecha snad mohla mít polovalbu a v průčelí se mohla uplatnit trojúhelná sestava tří oken (2+1). Směrem do svahu se ke světnici zřejmě připojovala síň a nějaký další prostor, zahloubený již nutně do prudkého svahu. Samozřejmě nelze zcela vyloučit, že byl dům jednoprostorový, ale pro městské prostředí 15. století to zřejmě již není příliš pravděpodobné. Silná vrstva lepenice uchránila roubenou konstrukci od dalších požárů. Nejpozději v baroku, pravděpodobně po třicetileté válce, byl dům upraven do obvyklé podoby trojprostorového domu, byla mu dána černá kuchyně nebo alespoň dymníkový prostor v zadní části síně, odkud byla obsluhována kamna ve světnici. Pro vyzdívku byly zčásti vyřezány trámy roubení severní stěny světnice. Ve světnici se již ocitla snad kachlová kamna a dům mohl nabýt poměrně bizarní formy, evidentně kombinující zděné a roubené části, podobně jako tomu bylo na domech v okolí, doložených ještě pro konec 19. století fotograficky. Další stavební úpravy nastaly snad také po jednom z požárů města, pravděpodobně na počátku nebo nejpozději k polovině 19. století, jak dokládají dochované dveřní výplně. V této době bylo snad nově vyzděno nebo řešeno celé průčelí domu, přičemž byl podezděn a snad i zahlouben, což v rámci roubené konstrukce nebyl velký problém. Vytvořena tak byla dnešní podoba domu, téměř komplet-

ně dochovaná v přízemí. Ve vyzdívce v koutě světnice byl kromě nepřímého topného otvoru proveden i obvyklý osvětlovací krbeček. Z této doby mohou pocházet i stropy v přední části domu. Tento stav byl respektován i poslední stavební úpravou na počátku 20. století. Tehdy byla přestavěna jen zadní část domu, změněny stropy, uliční fasáda s okny a další stavební výplně. Při té příležitosti bylo odstraněno staré topné jádro domu (černá kuchyně). Poslední utilitární úpravy přinesly výměnu některých dveří a okenních výplní v období kolem roku 1970.

Nález roubené pozdně gotické konstrukce lze jistě označit za mimořádný, z městského prostředí známe, alespoň dle našeho povědomí, dochované roubené prostory zejména v městských jádrech, nikoliv na předměstí.¹¹⁾ Existence podstatného torza pozdně gotické roubené světnice činí z nevýrazného domku velmi významný doklad vývoje městské zástavby i doklad vývoje městského půdorysu, a to i v celostátním měřítku. Dům je díky dochování těchto cenných historických konstrukcí nositelem památkových hodnot v takové míře, že lze litovat, že v minulosti nebyl prohlášen za nemovitou kulturní památku. Obvodové konstrukce patra domu vzhledem k rozsahu přezdívek a narušení dřevokazným hmyzem představují pro nic netušícího majitele a stavebníka zásadní problém. Prozatím se podařilo realizovat s přispěním památkové péče odborné stavebně technické posouzení pomocí přístrojové diagnostiky stavu jednotlivých trámů a měl by následovat návrh eventuální sanace. Zásadní pozornost by měla být věnována možnosti uchování nejstarší roubené konstrukce ze závěru 15. století, přičemž otázka prezentace této konstrukce není rozhodně zásadní. Prozatím je věc otevřená.

POZNÁMKY

- 1) *J. Muk – V. Uher*, Stříbro. Stavebně historický průzkum, SÚRPMO Praha 1976, rkp. nestránkováno.
- 2) Na nález roubené konstrukce během stavebních úprav domu upozornila Ing. arch. Jitka Pohořalá.
- 3) Dendrochronologické datování provedl Ing. Tomáš Kyncl.
- 4) Za nálezové situace byly považovány typické konstrukční prvky, dále detaily výzdoby a zjevné anomálie ve skladbě zdiva, roubených konstrukcí, ve struktuře omítek apod. Nálezové situace byly podrobeny vizuální prohlídce, zakreslena poloha. Situace byly sledovány průběžně v rámci podlaží a místností, případně jednotlivé fasády a takto značeny (např.: nálezová situace – místnost, pořadí; tedy: NS A1, A2 atd.). V přízemí byla provedena kromě zaměření celková fotodokumentace, podrobně byl řešen pouze prostor ve střední části s relikty staršího otopného zařízení a starší zděné konstrukce.
- 5) *M. Hauserová*, Urbanismus, in: J. Fajt ed., *Gotika v západních Čechách (1250–1530)*, Praha 1995, s. 165.
- 6) Srov. s *M. Ježek*, Česká města na foliích würzburgského alba (I. část), *Průzkumy památek* III, č. 2, 1996, s. 35–50, zde s. 36–38.
- 7) *V. Razím*, Městské opevnění, in: J. Fajt ed., o. c. v pozn. 5, s. 212–215.
- 8) *K. Kuča*, Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 7 (Str–U), Praha 2008, s. 158–161; *J. Muk – V. Uher*, o. c. v pozn. 1, nestránkováno.
- 9) *K. Neuberger*, Královské horní město Stříbro. Stříbro 2009.
- 10) Údajný plán na přestavbu domu z roku 1926, citovaný v SHP města, se nepodařilo na stavebním úřadě dohledat.
- 11) Např. *D. Černoušková – P. Borský*, Srubový dům v Zelenářské ulici ve Znojme, *Průzkumy památek* 1, 1996, s. 17–26; nebo *J. Anderle – J. Kyncl*, Srub v domě čp. 138 v Plzni, *Průzkumy památek* IV, č. 2, 1997, s. 73–78. A příklady uvedené ve skriptech *M. Radová-Štiková – J. Škabrada*, Příspěvky k poznání středověkého stavitelství, Praha 1991.

DER BLOCKWERKFUND IN EINEM SPÄTGOTISCHEN HAUS IN STŘÍBRO (NR. KONSKR. 305, RUSKÁ G.)

Die Untersuchung des Hauses Nr. Konskr. 305 in der Ruská G. in Stříbro (Mies, Bez. Tachov [Tachau]) bestätigte bauliche Umgestaltungen eines historisch und denkmalträchtig außerordentlich wertvollen Stadthauses mit verwickelter Bauentwicklung. Die Bautradition in diesem Raum hat ihre Genese schon seit den Anfängen des Formens des Lokationsgrundrisses der Stadt im Bereich der nach 1380 entstandenen sog. Neustadt. Diese Vermutung lässt sich jedoch nur um die Voraussetzung der Stabilität und Bebauung des Hauptverkehrsweges in gegebenen Stellen stützen. Ohne Zweifel dank der dendrochronologischen Analyse ist das Vorhandensein eines Hauses belegt, das nach dem großen Stadtbrand 1479 erbaut (oder erneuert) wurde.

Das kleine spätmittelalterliche Vorstadthaus im steilen Hang, wohl giebelorientiert – mit dem Giebel südlich abwärts – hatte an der Frontseite die Blockstube, die wohl auf das die Hanglage ausgleichen- de gemauerte Halbhuntergeschoss oder eher auf einen hohen Sockel aufgesetzt war. Die Höhenlage des Geländes unterschied sich wohl deutlich vom heutigen Zustand – vor diesem sowie den anschließenden Häusern befand sich noch eine erhöhte, später für die Straßenerweiterung abgebaute Terrasse. Ähnliche Terrassen oder Perrons kennt man z. B. aus Rabštejn nad Střelou (Rabenstein, Bez. Pilsen-Nord). Die umgebenden Häuser waren wohl ähnlich gelöst, aber der steile Abhang erzwang in einigen Fällen auch die Trauforientierung. Wir kennen also nur den Wohnraum des Hauses, vielleicht mit gezimmer- tem Gewölbe und den im Innenraum überlassenen mäßig behauenen Rundhölzern, deren breite Fugen mit Lehm ausgestrichen und die Oberfläche getüncht waren. Die Farben wurden allmählich mit Ablagerungen vom ungenügend abgeleiteten Rauch aus der Feuerstelle bedeckt. Das Dach möge wohl einen Krüppelwalm gehabt haben, an der Fassade konnte die dreieckige Anlage von drei Fenstern (2+1) zur Geltung gekommen sein. In der Richtung gegen den Abhang war an die Stube offenbar der Flur angeschlossen, der weitere Raum muss schon in den Hang eingetieft worden sein. Es lässt sich natürlich nicht ausschließen, dass das Haus einräumig wäre, aber das erscheint im städtischen Milieu des 15. Jahrhunderts als kaum wahrscheinlich. Eine starke Estrichschicht schützte das Blockwerk vor weiteren Bränden. Spätestens im Barock, wahrscheinlich nach dem dreißigjährigen Krieg, wurde das Haus in die gewöhnliche Dreiraumanlage umgestaltet, es erhielt die Rauchküche oder mindestens einen Rauchfang im Hinterteil vom Flur, wobei die Balken der nördlichen Blockwand zum Teil für die Ausmauerung ausgeschnitten waren. In der Stube erschien wohl schon ein Kachelofen und das Haus mag bizarre Form erhalten haben, die offenbar gemauerte und Blockwerkteile kombinierte, ähnlich wie es noch bis Ende des 19. Jahrhunderts an den Häusern in der Umgebung belegt ist. Weitere Adaptierungen erfolgten vielleicht auch nach einem der Stadtbrände, wahrscheinlich im frühen oder spätestens gegen Mitte des 19. Jahrhunderts, wie es die erhaltenen Türausfüllungen bezeugen. In jener Zeit wurde wohl die ganze Haus- front neu ausgemauert oder neu gelöst, wobei das Haus untermauert und vielleicht auch eingetieft wurde; das wäre im Fall vom Blockwerk kein großes Problem. Man schuf somit die heutige, im Erdgeschoss fast vollkommen erhaltene Gestalt des Hauses. In der Ausmauerung in der Stubenecke befand sich außer der indirekten Heizöffnung auch die gewöhnliche Belichtungsnische. Aus jener Zeit können auch die Decken im Vorderteil des Hauses stammen. Diesen Zustand respek- tierte auch die letzte bauliche Adaptierung am Anfang des 20. Jahr- hunderts. Damals baute man nur den Hinterteil des Hauses um, die Decken, Straßenfassade mit Fenstern und weitere bauliche Ausfü- llungen wurden geändert. Bei diesen Eingriffen baute man auch den alten Beheizungskern des Hauses (die Rauchküche) ab. Die letzten utilitären Umgestaltungen gegen 1970 brachten die Auswechslungen einiger Türen und Fensterausfüllungen.

Der Fund des spätgotischen Blockwerks lässt sich bestimmt für außerordentlich bezeichnen, aus dem städtischen Milieu kennt man, wenigstens laut unseres Bewusstseins, erhaltene Blockräume beson- ders in den Stadtkernen, nicht in den Vorstädten. Das Vorhandensein eines wesentlichen spätgotischen Blockstubentorsos macht aus einem unbedeutenden kleinen Haus einen sehr bedeutenden Beleg der Ent- wicklung der Stadtverbauung sowie einen Beleg der Entwicklung des

Stadtgrundrisses, und zwar auch im Maßstab des ganzen Staats. Das Haus dank der Erhaltung der wertvollen historischen Konstruktionen wurde zum Träger der Denkmalwerte in solchem Maß, dass es nur zum Bedauern ist, es würde in der Vergangenheit nicht zum Kultur- denkmal erklärt. Die Umfassungskonstruktionen des Obergeschosses mit Rücksicht zum Ausmaß der Übermauerung und dem Grad der Beschädigung von Holzschädlingen bedeuten für den nichts ahnen- den Besitzer und Bauträger ein wesentliches Problem. Sie erfordern die hoch fachgemäße technische Begutachtung (im optimalen Fall mittels Diagnostik des Zustandes einzelner Balken) und das nach- folgende Projekt der eventuellen Sanierung. Die höchste Aufmerk- samkeit sollte der Erhaltungsmöglichkeit des ältesten Blockwerks aus dem späten 15. Jahrhundert gewidmet werden, wobei die Frage der Präsentation der Konstruktion entschieden nicht wesentlich ist. Bislang bleibt die Sache offen.

ABBILDUNGEN

Abb. 1: Stříbro (Mies, Bez. Tachov [Tachau]), sog. Pflichtabdruck der Mappe des Stablen Katasters, 1838, Blatt 7470-1, Ausschnitt, das behandelte Haus ist mit Pfeil ersichtlich gemacht (Quelle: <http://archivnimapy.cz/k/uazk/pohledy/am:main:102067:17.html>).

Abb. 2: Stříbro, Stadtplan, heutiger Zustand, mit Auszeichnung des be- handelten Hauses (Quelle: www.mapy.cz).

Abb. 3: Stříbro, Südvorstadt, Foto vor 1899, das behandelte Haus rot ersichtlich gemacht (Quelle: <http://www.starestrebro.cz/okoli-a-ostatni/strebro-od-jihu-a-vychodu>).

Abb. 4: Stříbro, Haus Nr. Konskr. 305, Ruská G. Hauptfront, Zustand Au- gust 2016 (alle Fotos Autorin).

Abb. 5: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Grundriss des 1. OG, Baualters- plan (Abb. 5, 12, 13 – Bauaufnahme T. Karel, A. Kratochvílová).

Abb. 6: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Querschnitt.

Abb. 7: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Grundriss des 2. OG, Baualters- plan. Die Zahlen bezeichnen also im Text beschrieben situation. Rot – mögliches ursprüngliches Ausmaß des ältesten Blockwerkraums.

Abb. 8: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Obergeschoss, Raum A, westli- che Blockwand.

Abb. 9: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Südwestecke des Raumes A.

Abb. 10: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Raum A, Nordwand mit Feuer- stellenrelikten.

Abb. 11: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Raum A, Ostwand mit Details von Fugenausfüllung und Oberflächengestaltung.

Abb. 12: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Raum B, Ostwand mit einem Fensterchen.

Abb. 13: Stříbro, Haus Nr. 305, Ruská G. Nordwestecke des Raumes B.

Übersetzung J. Noll